

**Anketa o uporabi tobaka, alkohola
in drugih drog 2011–2012:
podatki o razširjenosti uporabe
marihuane/hašiša**

Andreja Drev, Darja Lavtar

Ljubljana, 2014

Anketa o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog: podatki o razširjenosti uporabe marihuane/hašiša

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je v letih 2011 in 2012 izvedel Anketo o uporabi tobaka, alkohola in drugih drog. Ciljna populacija ankete so bili prebivalci Slovenije, stari od 15 do 64 let, ki živijo v zasebnih gospodinjstvih.

Metodologija in vzorec

Osnovo za vzorčni okvir sta predstavljala okvir popisnih okolišev in Centralni register prebivalcev. Vzorec je pripravil Statistični urad RS skladno z Zakonom o državni statistiki. Vzorec je dvostopenjsko stratificiran. Vsaka oseba, vključena v vzorec, je bila določena z imenom in s priimkom.

Anketa je bila izvedena v dveh delih – v letih 2011 in 2012. V letu 2011 je vzorec vključeval 7.200 oseb, v letu 2012 pa 8.000 oseb. Skupaj je bilo v vzorec vključenih 15.200 prebivalcev, starih od 15 do 64 let. Na anketo je odgovorilo 7.514 oseb, kar pomeni, da je stopnja odgovora v anketi 52,9-odstotna. Med anketiranimi je bilo 51,4 % moških in 48,6 % žensk. Dobra tretjina oseb (36,9 %), ki so odgovarjale na anketo, je stara od 15 do 34 let, 63,1 % oseb pa je starih od 35 do 64 let. Med vprašanimi je imelo 57,9 % oseb končano nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo ali srednjo strokovno ali srednjo splošno izobrazbo; osnovno šolo ali manj je končalo 13,1 % oseb, preostalih 28,9 % oseb je imelo končano vsaj višješolsko izobrazbo. Dobra polovica (60,9 %) anketiranih oseb je bila zaposlena, samozaposlena ali kmetovalcev, 13,9 % je bilo učencev, dijakov ali študentov, 13,3 % upokojenih, 9,1 % pa brezposelnih. Preostalih 2,9 % oseb je bilo gospodinj, pomagajočih družinskih članov ali nezmožnih za delo zaradi starosti, bolezni, invalidnosti¹.

Raziskava je bila izvedena z mešanim načinom anketiranja (»mixed-mode survey«), in sicer je vključevala:

- spletno anketiranje;
- telefonsko anketiranje (v telefonsko anketiranje so bili vključeni vsi anketiranci, ki niso izpolnili spletne ankete in za katere je bila na voljo telefonska številka);
- osebno anketiranje (v osebno anketiranje so bili vključeni vsi anketiranci, ki niso izpolnili spletne ankete, vsi tisti, ki niso bili dosegljivi prek telefona, in tisti, za katere telefonska številka ni bila na voljo).

Pri pripravi vprašalnika so bila upoštevana priporočila EMCDDA: Handbook for surveys on drug use among the general population². Vprašalnik vsebuje vprašanja o kajenju, prepovedanih drogah (marihuana, ekstazi, amfetamini, kokain, heroin, LSD, druge droge) in o stališčih do uporabe drog. Poleg vprašanj o rabi tobaka in drog je bil dodan še obsežen sklop vprašanj o alkoholu, in sicer o uživanju alkohola (pivo, vino, žgane pijače) in stališčih do uporabe alkohola.

Za preverjanje razširjenosti uporabe drog v splošni populaciji so bili uporabljeni trije standardni časovni okviri, in sicer uporaba droge kadar koli v življenju (uporaba droge v katerem koli trenutku v življenju posameznika), uporaba droge v zadnjih 12 mesecih pred

¹ Zaradi majhnega števila enot v nadaljevanju ne prikazujemo podatkov za to kategorijo.

² Dostopno na <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index58052EN.html>

raziskavo (uporaba droge v zadnjem letu) in uporaba droge v zadnjih 30 dneh pred raziskavo (uporaba droge v zadnjem mesecu).

V nadaljevanju so predstavljeni nekateri rezultati o uporabi prepovedanih drog in marihuane/hašiša.

Prepovedane droge

Večina (83,9 %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, v življenju še ni poskusila prepovedane droge, 16,1 % pa jih je prepovedano drogo že uporabilo. Med tistimi, ki so vsaj enkrat v življenju že uporabili prepovedano drogo, jih je najvišji delež (15,8 %) uporabilo marihuano/hašiš. Kokain je vsaj enkrat v življenju uporabilo 2,1 % prebivalcev Slovenije, enak delež jih je uporabilo ekstazi, LSD je uporabil 1,0 % prebivalcev Slovenije, amfetamin 0,9 % in heroin 0,5 % prebivalcev Slovenije.

Marihuana/hašiš

Marihuana/hašiš je bila najpogosteje uporabljena prepovedana droga v Sloveniji. To prepovedano drogo je vsaj enkrat v življenju že poskusilo 15,8 % prebivalcev Slovenije v starosti 15–64 let; v zadnjem letu je marihuano/hašiš uporabilo 4,4 % ljudi, v zadnjem mesecu pa 2,3 % (tabela 1). Povprečna starost ob prvi uporabi marihuane/hašiša je bila 18 let.

Delež tistih, ki so uporabili marihuano/hašiš vsaj enkrat v življenju, se je razlikoval po spolu, starosti, izobrazbi in po zaposlitvenem statusu.

Marihuano/hašiš so v višjem deležu uporabljali moški kot ženske; tako je to prepovedano drogo vsaj enkrat v življenju uporabila okoli petina moških (19,5 %) in nekaj več kot desetina (11,8 %) žensk v starosti 15–64 let. Delež vseživljenjske uporabe marihuane/hašiša je bil višji v starostnih skupinah do 34 let kot v starostnih skupinah nad 35 let (tabela 1). Delež uporabe v zadnjem letu in zadnjem mesecu pa je bil najvišji med mladimi v starostni skupini 15–24 let (tabela 2).

Po izobrazbi in statusu je bil delež vseživljenjske uporabe marihuane/hašiša najvišji med tistimi z višješolsko izobrazbo ali več in tistimi, ki so bili v procesu izobraževanja (učenci, dijaki, študenti), najnižji pa med upokojenimi (tabela 1).

Dnevno oziroma skoraj dnevno (uporaba marihuane 20 dni ali več v zadnjem mesecu) je marihuano/hašiš uporabljalo 0,4 % prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let. Ocena dnevne uporabe po številu ljudi je pokazala, da je marihuano/hašiš več kot 20-krat v zadnjem mesecu uporabilo okoli 6.350 ljudi.

Tabela 1: Deleži (v %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, ki so uporabili marihuano/hašiš kadar koli v življenju, zadnjih 12 mesecev in zadnjih 30 dni, po spolu, starosti, izobrazbi in po statusu

		Prevalenca [%] med prebivalci		
		Kadar koli v življenju	Zadnjih 12 mesecev	Zadnjih 30 dni
SKUPAJ		15,8 %	4,4 %	2,3 %
SPOL	moški	19,5 %	5,9 %	3,3 %
	ženski	11,8 %	2,8 %	1,2 %
STAROST	15–24 let	27,3 %	15,0 %	7,5 %
	25–34 let	29,7 %	6,9 %	3,7 %
	35–44 let	14,5 %	1,7 %	1,0 %
	45–54 let	7,5 %	0,8 %	0,4 %
	55–64 let	2,5 %	0,2 %	0,1 %
IZOBRAZBA	osnovnošolska izobrazba ali manj	11,1 %	5,7 %	2,9 %
	srednješolska izobrazba	14,8 %	4,5 %	2,6 %
	višješolska izobrazba ali več	19,8 %	3,4 %	1,3 %
STATUS	zaposlen, samozaposlen, kmetovalec	15,5 %	2,4 %	1,3 %
	učenec, dijak, študent	29,3 %	16,1 %	7,6 %
	upokojenec	1,5 %	0,0 %	0,0 %
	brezposeln	19,9 %	6,9 %	4,7 %

Tabela 2: Deleži (v %) prebivalcev Slovenije, starih 15-34 let in 15-24 let, ki so uporabili marihuano/hašiš kadarkoli v življenju, v zadnjih 12 mesecih in v zadnjih 30 dneh, skupaj in po spolu

		Prevalenca [%] med prebivalci		
		Kadar koli v življenju	Zadnjih 12 mesecev	Zadnjih 30 dni
SKUPAJ	15–34 let	28,7 %	10,3 %	5,3 %
SPOL	moški	33,0 %	13,4 %	7,6 %
	ženski	24,0 %	7,0 %	2,9 %
SKUPAJ	15–24 let	27,3 %	15,0 %	7,5 %
SPOL	moški	31,0 %	17,4 %	9,5 %
	ženski	23,1 %	12,2 %	5,2 %

Mnenje o tveganju, povezanem z redno uporabo marihuane ali hašiša

Anketa o uporabi alkohola, tobaka in drugih drog je zajemala tudi vprašanja, s pomočjo katerih so prebivalci Slovenije med drugimi izrazili tudi svoja mnenja o tveganju, povezanem z redno uporabo marihuane/hašiša, in o tem, ali bi morala biti uporaba marihuane/hašiša dovoljena.

Na vprašanje, ali ljudje tvegajo, če redno uporabljajo marihuano ali hašiš, je okoli dve tretjini (65,1 %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, odgovorilo, da zelo tvegajo, približno petina (22,7 %) jih je menila, da zmerno tvegajo, 9,1 % pa, da rahlo tvegajo. Le 3,1 % prebivalcev Slovenije je menilo, da ljudje ne tvegajo, če redno uporabljajo marihuano ali hašiš.

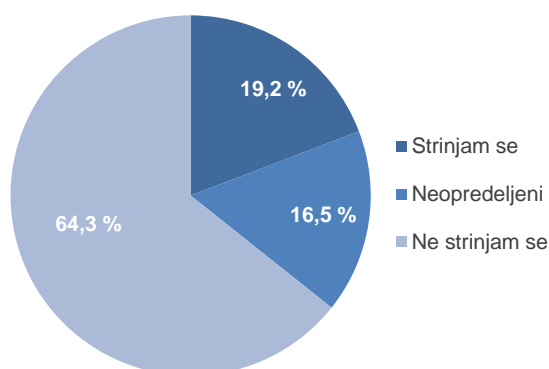
Redno uporabo marihuane ali hašiša je z zelo velikim tveganjem povezoval višji delež žensk kot moških, višji delež starejših od 44 let kot mlajših in višji delež upokojenih, zaposlenih, samozaposlenih in kmetovalcev, kot brezposelnih ter tistih, ki so bili v procesu izobraževanja (učenci, dijaki, študenti). Da redna uporaba marihuane ali hašiša ni tvegana, so v višjem deležu menili tisti z osnovnošolsko in srednješolsko izobrazbo kot tisti z višješolsko izobrazbo ali več (tabela 3).

Tabela 3: Deleži (v %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, glede na opredelitev do vprašanja, ali je redna uporaba marihuane tvegana, po spolu, starosti, izobrazbi in po statusu

		Delež [%] med prebivalci			
		Ne tvegajo	Rahlo tvegajo	Zmerno tvegajo	Zelo tvegajo
SKUPAJ		3,1%	9,1%	22,7%	65,1%
SPOL	moški	4,3%	10,7%	25,7%	59,2%
	ženski	1,9%	7,3%	19,5%	71,3%
STAROST	15–24 let	6,9%	14,5%	30,1%	48,5%
	25–34 let	3,5%	11,9%	30,5%	54,2%
	35–44 let	2,2%	8,2%	20,8%	68,8%
	45–54 let	2,0%	6,3%	18,2%	73,5%
	55–64 let	2,0%	5,7%	15,7%	76,6%
IZOBRAZBA	osnovnošolska izobrazba ali manj	4,6%	10,4%	20,3%	64,7%
	srednješolska izobrazba	3,7%	9,0%	22,5%	64,8%
	višješolska izobrazba ali več	1,3%	8,5%	24,4%	65,8%
STATUS	zaposlen, samozaposlen, kmetovalec	2,3%	8,4%	22,5%	66,8%
	učenec, dijak, študent	7,0%	14,5%	31,3%	47,3%
	upokojenec	1,3%	3,8%	15,2%	79,7%
	brezposeln	5,7%	13,5%	23,1%	57,7%

Mnenje o dovoljeni uporabi marihuane

Na vprašanje, ali bi morala biti uporaba marihuane dovoljena, je več kot polovica (64,3 %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, odgovorila nikalno, približno petina (19,2 %) jih je menila, da bi uporaba marihuane morala biti dovoljena, 16,5 % pa se jih do te trditve ni opredelilo niti pritrdilno niti z zaničanjem (slika 1).

Slika 1: Deleži (v %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, glede na opredelitev do vprašanja, ali bi morala biti uporaba marihuane dovoljena

Dovoljeni uporabi marihuane so bili v višjem deležu naklonjeni moški kot ženske in starostni skupini do 34 let kot starejši. Po izobrazbi so se z dovoljeno uporabo marihuane v najvišjem deležu strinjali tisti z višje oziroma visokošolsko izobrazbo ali več, po statusu pa so bili tisti, ki so bili v procesu izobraževanja (učenci, dijaki, študenti) in brezposelni dovoljeni uporabi marihuane naklonjeni v višjem deležu v primerjavi z zaposlenimi, samozaposlenimi, kmetovalci in upokojenimi (tabela 4).

Tabela 4: Deleži (v %) prebivalcev Slovenije, starih 15–64 let, glede na opredelitev do vprašanja, ali bi morala biti uporaba marihuane dovoljena, po spolu, starosti, izobrazbi in po statusu

		Delež [%] med prebivalci		
		Strinjam se	Niti se ne strinjam niti se strinjam	Se ne strinjam
SKUPAJ		19,2 %	16,5 %	64,3 %
SPOL	moški	23,1 %	17,6 %	59,3 %
	ženski	15,0 %	15,4 %	69,6 %
STAROST	15–24 let	28,5 %	22,2 %	49,4 %
	25–34 let	26,4 %	20,0 %	53,5 %
	35–44 let	18,4 %	15,9 %	65,7 %
	45–54 let	13,3 %	14,3 %	72,4 %
	55–64 let	11,5 %	11,6 %	76,9 %
IZOBRAZBA	osnovnošolska izobrazba ali manj	15,1 %	13,3 %	71,7 %
	srednješolska izobrazba	18,6 %	16,0 %	65,4 %
	višješolska izobrazba ali več	22,2 %	18,9 %	58,9 %
STATUS	zaposlen, samozaposlen, kmetovalec	17,5 %	16,6 %	66,0 %
	učenec, dijak, študent	31,6 %	22,9 %	45,5 %
	upokojenec	10,2 %	11,1 %	78,8 %
	brezposeln	26,8 %	15,2 %	58,1 %